

Spackspuiter

Onder de verzamelnaam spackspuiter vallen ook de betonemalleur, de plafond- / wandspuiter en de stukadoor (spuiter). De spackspuiter heeft door zijn werk onder andere kans op aandoeningen van het bewegingsapparaat, vooral de rug, nek en schouders. Bijna 60% heeft klachten over het klimaat op de werkplek. Geregeld wordt in onveilige situaties gewerkt. Verder bestaat de kans op het ontwikkelen van gehoorschade en aandoeningen van de luchtwegen.

De belangrijkste risico's voor de spackspuiter zijn:

- [Fysieke belasting](#)
- [Gevaarlijke stoffen](#)
- [Klimaat](#)
- [Lawaai](#)
- [Onveiligheid](#)

Fysieke belasting

Het uitvoeren van spackspuitwerk is lichamelijk zwaar. Dat vindt 93% van de spackspuiters. Zij hebben vooral hinder van zware lasten tillen, dragen en werken in ongunstige werkhoudingen. Ook hebben zij veel klachten over de rug (36%), nek (31%), schouders (32%) en knieën (25%). Fysiek inspannend is het vele opperwerk, onder andere het sjouwen met materiaal en spuitmaterieel. Het maximale gewicht dat door 1 persoon met de hand mag worden getild is 25 kg. Werken boven ooghoogte is extra belastend voor de armen, schouders en nek.

De belangrijkste risico's zijn:

- Lichamelijk zwaar werk
- Repeterende bewegingen
- Tillen, dragen, duwen en trekken van zware lasten
- Werkhoudingen

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Hoofdstuk 5 afdeling 1 Fysieke belasting

- Artikel 5.2 Voorkomen gevaren
- Artikel 5.3 Beperken gevaren en risico-inventarisatie en -evaluatie
- Artikel 5.4 Ergonomische inrichting werkplekken
- Artikel 5.5 Voorlichting
- Bijlagen 1 en 2 bij Richtlijn nr. 90/269/EEG (Richtlijn handmatig hanteren van lasten).

Cao Afbouw

Artikel 57 - Verpakkingsmaterialen en asbest

1. Het is niet toegestaan verpakkingseenheden gips, cement, granietkorrels, marmerkorrels of andere grondstoffen zwaarder dan 25 kilogram op het werk voorhanden te hebben.
2. Het is werkgevers en werknemers niet toegestaan om asbest en/of asbesthoudende materialen te bewerken of te verwerken.
3. Het is verboden gipsblokken van meer dan 18 kilogram te verwerken.
4. Het is verboden wandelementen van meer dan 18 kilogram handmatig te verwerken.
5. De werkgever kan de werknemer niet verplichten te werken op stelten.

A-blad Tillen

- Met de hand tillen moet zoveel mogelijk worden vermeden.
- Het maximale gewicht dat door 1 persoon met de hand mag worden getild is 25 kg.
- Het maximale gewicht dat door 2 personen samen mag worden getild is 50 kg.

Let op: dit geldt alleen als de ruimte groot genoeg is om ook op een goede manier te kunnen tillen. Als het gewicht zwaarder is, moeten hulpmiddelen worden ingezet.

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Verstrek (mechanische) hulpmiddelen voor de aanvoer van stuc en spack en het verplaatsen van het spuitmateriaal.

Collectieve maatregelen

- Beperk de tilhoogte bij het werk aan de spuitmachine.
- Voorkom sjouwen en legen van zakken door spack en/of gips te laten aanvoeren en verpompen vanuit een silo of tank.
- Plaats materieel op een aanhangwagen om de aanvoer en het verplaatsen lichter te maken.
- Verstrek handgereedschap (licht van gewicht) met ergonomisch gevormde handgrepen; een spackmes op een lange steel met het mes onder een hoek van 120° met de steel, een neksteun voor het werken boven ooghoogte, een lichtgewicht slang of spuitpistool en een draagriem of -frame om het gewicht van de slang op af te steunen.
- Verstrek afplakhulpmiddelen en een lichte grondeerpomp.
- Zorg voor een bordes, stukadoorstrapje of rolsteiger voor het aanbrengen van spack op hogere delen van de wand.
- Zorg voor voldoende afwisseling en het rouleren van de werkzaamheden om eenzijdige belasting te voorkomen.

Arbovriendelijke hulpmiddelen voor de spackspuiter met betrekking tot fysieke belasting

- [Afplakhulpmiddelen](#)
- [Grondeerpomp, lichte](#)
- [Hoogwerker, afbouw](#)
- [Hoogwerker, knikarm](#)
- [Hoogwerker, uitschuifbaar en zelfberijdend](#)
- [Kamersteiger, aluminium](#)
- [Kamersteiger, aluminium \(2\)](#)
- [Neksteun](#)
- [Reparatiepistool](#)
- [Steekwagen, vierwielig](#)
- [Spuitmachine voor kalkvrije dunpleister, airless](#)
- [Spuitpistool voor spuitpleisterwerk, licht](#)
- [Verlengstuk voor spackmes](#)
- [Wringer voor zakken spack](#)
- [Zakkendrager](#)

Meer informatie

- [A-blad Tillen](#)
- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Arbovriendelijk werken met gipsplaten - Best Practice methode](#)
- [Beroepenfolder Stukadoor](#)
- [Checklist Persoonsbegaanbaarheid afbouw- en onderhoudsbranche](#)
- [Informatie over PBM](#)

Gevaarlijke stoffen

De spackspuiter wordt regelmatig blootgesteld aan stof en spuitnevel. Van de beroepsgroep heeft 84% klachten over stof. 30% ondervindt hinder van damp, gas of nevel. Bij het spuiten van spack bestaat het stof vooral uit spacknevel. Eventueel ontstaat hierbij stof dat van de ondergrond wordt weggeblazen. Bij het werken in ploegverband kan de blootstelling voor de spackspuiter gemiddeld over een werkdag de oude grenswaarde voor respirabel hinderlijk stof van 5 mg/m³ overschrijden. Dit geldt ook voor de opperman. In spack kan een gering percentage vluchtige organische stoffen aanwezig zijn. Desondanks kan sprake zijn van een relatief hoge concentratie oplosmiddeldamp. Dit komt doordat per tijdseenheid een grote hoeveelheid spack wordt verspoten.

Het belangrijkste risico is:

- Schadelijke stoffen

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Hoofdstuk 4 afdeling 1 Gevaarlijke stoffen

Arbobesluit: Artikel 4.2 Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, beoordelen

Arbobesluit: Artikel 4.2A Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, aanvullende registratie

Arbobesluit: Artikel 4.4 Arbeidshygiënische strategie

- Bronaanpak: pas alternatieve materialen of technieken toe.
- Afzuiging / ventilatie: werk met bronafzuiging, bronomsluiting en goede ruimteventilatie.
- Vermijden blootstelling: voer het meest risicovolle werk het eerst uit, of hou het gescheiden van andere werkzaamheden.
- Als bovenstaande maatregelen onvoldoende resultaat opleveren, moeten persoonlijke beschermingsmiddelen ter beschikking worden gesteld aan werknemers. Voor de juiste beschermingsmiddelen kan men het [Productgroep Informatie Systeem Arbow \(PISA\)](#) raadplegen.

Cao Afbouw

- [Bijlage 11 Persoonlijke Beschermingsmiddelen \(PDF\)](#)

Te nemen maatregelen

Collectieve maatregelen

- Beperk de hoeveelheid stof en nevel door spack / spuitpleister te verpompen met een hogedrukpomp, in plaats van met perslucht en een compressor.
- Zorg tijdens het werk voor voldoende ventilatie, zo nodig kunstmatige ventilatie bij het spuiten van spack.
- Zorg voor een goede industriestofzuiger voor het opruimen van stof.
- Regel dat ademhalingsbescherming aanwezig is; bij spackspuiten een halfgelaatsmasker met filtertype P2. Regel bij oplosmiddelhoudende spack eventueel ook een dampfilter type A, dat tenminste dagelijks of indien nodig vaker moet worden vervangen.

Individuele maatregelen

- Beperk de vorming van stof tijdens het legen van de zakken.
- Ruim stof en gruis niet op door te vegen of te blazen met perslucht, maar met een stofzuiger.
- Zorg voor voldoende ventilatie door ramen of deuren te openen.
- Gebruik de verstrekte ademhalingsbescherming.
- Verwissel bij het spuiten van oplosmiddelhoudende spack het A-filter ten minste één maal per dag of indien nodig vaker. Begin elke dag met een nieuw filter.

Meer informatie

- [Arbouw-advies Ademhalingsbescherming](#)
- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Beroepenvolder Stukadoer](#)
- [Informatie over PBM](#)
- [Keuzewijzer Stofvrij werken](#)
- [Stofbeheersing in de afbouw- en onderhoudsector](#)
- [Stoffenmanager Bouwnijverheid](#)

Klimaat

De spackspuiter werkt bijna altijd in onverwarmde, koude en tochtige ruimtes. Van de spackspuiters heeft 62% last van tocht en 36% last van koude op de werkplek. In de cao is vastgelegd dat men vanaf 1 september tot 1 mei op de bouwwerken tochtvrij moeten kunnen werken. Bij hogere temperaturen treedt door de zware lichamelijke inspanning eerder vermoeidheid op.

Het belangrijkste risico is:

- Tocht

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Artikel 6.1 Temperatuur

- De werkgever moet ervoor zorgen dat de (minimum-) temperatuur geen gevaar oplevert voor de gezondheid van zijn werknemers.

Cao Afbouw

- **Artikel 80 - Tochtvrije arbeid**

1. Vanaf 1 september tot 1 mei zullen op de bouwwerken, in overleg en met medewerking van de bouwdirectie, de hoofdaannemer en/of de opdrachtgever, alle werkzaamheden als genoemd in artikel 2, werkingssfeer, tochtvrij moeten kunnen geschieden.
2. Onder tochtvrij wordt verstaan dat de bouwwerken rondom met glas of met een ander lichtdoorlatend materiaal zijn dichtgemaakt.
3. Zolang de bouwwerken niet aan de voorwaarden in lid 2 gesteld beantwoorden, worden deze geacht voor de werkzaamheden zoals genoemd in lid 1 nog niet gereed te zijn, tenzij door het Bedrijfschap om redenen te zijner beoordeling, dispensatie van het gestelde in de leden 1 en 2 van dit artikel wordt verleend.

- **Artikel 37 Onwerkbaar weer**

De werknemer heeft recht op 100% van het in deze overeenkomst vastgestelde uurloon, wanneer en voor zolang (beide ter beoordeling van de werkgever in redelijk overleg met de betrokken werknemers) door ongunstige weersomstandigheden niet kan worden gewerkt.

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Zorg ervoor dat de woning zo goed mogelijk tochtvrij wordt gemaakt (rondom afgedicht met glas of ander materiaal) voordat met het stucwerk wordt begonnen (periode 1 september tot 1 mei).

Collectieve maatregelen

- Maak voordat met het werk wordt begonnen de ruimte zo goed mogelijk tochtvrij, als deze niet rondom met glas of ander materiaal is afgedicht (periode 1 september tot 1 mei). Anders het werk niet aanvangen.

Individuele maatregelen

- Draag een goed sluitende overall.

Meer informatie

- [Arbouw-advies Afgeschermd werken](#)
- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Arbouw website: klimaat](#)
- [Kwaliteitscriteria voor werkkleding in de bouwnijverheid \(PDF\)](#)

Lawaai

De spackspuiter wordt blootgesteld aan hoge geluidniveaus. Van de beroepsgroep klaagt 61% over lawaai. Vooral het spuiten van spack produceert erg veel geluid. Dit werk gaat gepaard met niveaus van 100 dB(A) of hoger. Gemiddeld over een werkdag ligt de blootstelling voor de spackspuiter rond 100 dB(A). De grens van voor het gehoor schadelijk geluid is 80 dB(A). Gehoorschade is mogelijk als geen gehoorbescherming wordt gebruikt.

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

In het Arbobesluit, artikel 6.8 zijn grenswaarden voor lawaai vastgesteld om werknemers te beschermen.

- Boven 80 dB(A) moet de werkgever zijn werknemers voorlichten en zorgen dat zij over de juiste gehoorbescherming beschikken. Daarbij moet hij zijn werknemers in de gelegenheid stellen om tenminste eens in de vier jaar een medisch onderzoek (PAGO = Periodiek ArbeidsGezondheidskundig Onderzoek) te ondergaan waarbij hun gehoor wordt getest. De werkgever hoeft hiervoor zelf niets te ondernemen, de werknemer wordt automatisch uitgenodigd door de arbodienst waarbij hij is aangesloten.
- Boven de 85 dB(A) moet de werkgever bronmaatregelen of collectieve maatregelen nemen om het geluidniveau te verlagen tot onder de 85 dB(A). De plaatsen waar het geluidniveau hoger blijft dan 85 dB(A), moet hij markeren. Werknemers zijn in het gemarkeerde gebied verplicht hun gehoorbescherming te dragen.

Cao Afbouw

- [Bijlage 11 Persoonlijke Beschermingsmiddelen \(PDF\)](#)

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Kies bij de aanschaf of het vervangen van de spuitmachine en de compressor voor types met een geringe geluidemissie. Houd bij de keuze ook rekening met de lichamelijke belasting en de blootstelling aan stof en spuitnevel.
- Een sterke verlaging van het geluid dat bij het spuiten ontstaat, kan worden bereikt door het verpompen met een hogedrukpomp (in plaats van perslucht en een compressor).

Collectieve maatregelen

- Gebruik bij spacksputten een combinatie van een spuitpistool, spuitmond en spuitdruk met een zo laag mogelijk geluidniveau.
- Verstrek gehoorbeschermingsmiddelen. Kies een type in overleg met het personeel; een middel dat niet lekker zit, wordt vaak slecht gebruikt.
- Verstrek geen doppen of watten als beschermingsmiddel. Deze beschermen onvoldoende Otoplastieken met een op het geluidniveau afgestemd filter bieden wel goede bescherming.
- Zie toe op het gebruik van gehoorbescherming; zorg ervoor dat de leiding het goede voorbeeld geeft.

Individuele maatregelen

- Gebruik de verstrekte gehoorbeschermingsmiddelen.

Meer informatie

- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Beroepenvolder Stukadoer](#)
- [Informatie over PBM](#)
- [Keuzetabel Gehoorbeschermingsmiddelen \(PDF\)](#)
- [Keuzewijzer Gehoorbeschermingsmiddelen](#)

Onveiligheid

Van de spackspuiters vindt 17% de veiligheid niet in orde en heeft 10% klachten over onveilige situaties. De spackspuiter werkt soms op een (kamer-) steiger of trapje. Steigers zijn vaak niet opgeruimd. Trapgaten en galerijen zijn soms nog niet beveiligd, in de vloer zitten soms gaten of er zijn openstaande kruipruimten. Op de werkplek van de spackspuiter liggen vaak spuitslangen, elektriciteitskabels en rommel op de vloer. De conditie van de elektriciteitskabels is ook niet altijd goed, de kans op beschadiging is groot. Omdat ze buiten vaak in plassen of modder liggen, is ook het gevaar van kortsluiting of elektrocutie niet denkbeeldig. De spackspuiter kan spack in de ogen krijgen bij het spuiten, het afmeten en tijdens het openen van een zak met spack. Bij het schoonmaken van de mengspuitmachine is er kans op verwonding van handen en armen door ronddraaiende delen.

De belangrijkste risico's zijn:

- Arbeidsmiddelen
- Geraakt worden door voorwerp, aanrijdgevaar
- Struikelen, uitglijden, verstappen

Wat zegt de wet- en regelgeving?

Wettelijke verplichtingen

Arbobesluit: Artikel 3.17 Voorkomen gevaar door voorwerpen, producten, vloeistoffen of gassen

Arbobesluit: Artikel 7.1 t/m 7.16

- Regelt het veilige gebruik, zoals het op een veilige manier in werking en stop zetten van arbeidsmiddelen, het onderhoud, waaronder keuringen en inspecties en de veiligheidsvoorzieningen die moeten worden aangebracht in verband met de bewegende delen.

Arbobesluit: Artikel 8.3 Beschikbaarheid en gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen

Arbobesluit: Artikel 8.4 Algemene vereisten veiligheids- en gezondheidssignalering

- Ter voorkoming of beperking van gevaren voor de veiligheid en de gezondheid van werknemers zorgt de werkgever ervoor dat op de arbeidsplaats of een arbeidsmiddel, doeltreffende veiligheids- of gezondheidssignalering aanwezig is.

Cao Afbouw

- [Bijlage 11 Persoonlijke Beschermingsmiddelen \(PDF\)](#)

Te nemen maatregelen

Bronmaatregelen

- Zorg voor een goede toegang tot de werkplekken en een veilige werkplekinrichting.
- Verstrek kamersteigers of goede stabiele stukadoorstrapjes en opstapjes. Een trap die is voorzien van een vergoot stavlak (platform) moet 60 cm boven de hoogste staplaats voorzien zijn van een steunpunt. Dit kan een stijl zijn, of, als deze niet doorsteken boven het hoogste platform, een steunbeugel.
- Zorg voor materiaal waarmee openingen in de vloer dicht gelegd kunnen worden.

Collectieve maatregelen

- Het hanteren op een ladder of trap van gereedschap of materialen van meer dan 10 kg is niet toegestaan, evenmin als gereedschap waarmee op de gebruiker een momentkracht kan worden uitgeoefend van meer dan 100N (10 kgf).
- Bij gebruik van een rolsteiger moeten alle wielen van de steiger geremd staan en zijn beveiligd tegen wegdraaien.
- De werkvloer van een rolsteiger moet rondom voorzien zijn van een heup- en knieleuning en een kantplank.
- Regel dat springen, randen en (rol-) steigers volgens de voorschriften zijn beveiligd.
- Zorg dat het gereedschap is voorzien van de vereiste beveiligingen en dat deze ook worden gebruikt.
- Zorg dat het gereedschap tenminste één maal per jaar wordt gekeurd.
- Zorg voor voldoende verlichting. Dit moet minimaal 250 Lux zijn. Verstrek zonodig bouwlampen(NEN 3840).
- Verstrek de noodzakelijke beschermingsmiddelen afgestemd op de risico's op het project; werkkleding (katoenen overall), een veiligheidshelm (NEN-EN 397), ademhalingsbescherming, veiligheidsschoenen(NEN- EN 345 voorzien van S3-codering), een gelaatsscherm, veiligheidsbril of stofbril en werkhandschoenen (NEN-EN 388).
- Zorg voor een goede veiligheidsinstructie; zie toe op het naleven van de voorschriften.

Individuele maatregelen

- Leg vloeropeningen dicht en beveilig de rolsteiger, de randen en de springen.
- Gebruik stabiele stukadoorstrapjes en opstapjes. Is een trap niet voorzien van een vergroot stavlak, dan mag deze niet hoger beklommen worden dan de derde trede van boven.
- Houd de werkplek netjes; voorkom dat afval, kabels of gereedschap rondslingeren.
- Voorkom de beschadiging van kabels en zorg dat deze niet in het water liggen.
- Controleer regelmatig de veiligheid van het gereedschap. Vraag om vervanging als bijvoorbeeld de beveiligingen niet goed functioneren of kabels of leidingen beschadigd zijn.
- Zorg voor voldoende verlichting, plaats zonodig bouwlampen bij.
- Werk volgens de werkinstructies.
- Gebruik de voorgeschreven beschermingsmiddelen.

Meer informatie

- [A-blad Ladders en trappen](#)
- [A-blad Rolsteigers](#)
- [Arbouw-advies Stukadoren](#)
- [Beroepenfolder Stukadoer](#)
- [Checklist Persoonsbegaanbaarheid afbouw- en onderhoudsbranche](#)
- [Handboek Arbeidsmiddelen](#)
- [Informatie over PBM](#)